

Setembre de 1941

La idea del suïcidi em reconforta. En ocasions, és l'única cosa que em permet passar les nits d'insomni.

En aquestes nits —i n'hi ha hagut moltes—, em dedico a desmuntar la meua Walther automàtica i a greixar amb cura aquell trencaclosques de peces metàl·liques. He vist massa pistoles fer llufa a causa d'estar mal greixades i també massa suïcidis fallits a causa d'una bala que perfora el crani d'un home amb un angle excessivament agut. En ocasions, fins i tot em prenia la molèstia de buidar el cartutx de les bales esglaonades de la recambra i treure llustre a cada bala, tot arrenjerant-les com una formació de soldadets de plom per triar la més galdosa i llampant, la més disposada a complaure'm, i la posava la primera del rengle. Volia que només la millor fos l'encarregada de fer un forat als murs de la presó del meu gruixut crani i de cavar un túnel a través del garbuix d'abaltiment que era el meu cervell.

Tot això podria explicar per què tants suïcidis es notifiquen erròniament a les autoritats: *«Estava netejant la pistola i es disparà», va dir la vídua del mort.*

Naturalment, les pistoles es desapareixen contínuament i, en ocasions, fins i tot maten la persona que les empunya. Però primer cal recolzar el canó fred al cap —la nuca és millor— i prémer el puto gallet.

En una o dues ocasions, fins i tot vaig posar un parell de tovalloles doblegades sota el coixí del meu llit amb la ferma resolució d'arribar fins al final. El més minso forat al cap provoca una sagnada considerable. Em quedava estirat mirant-me la meua carta de suïcidi escrita en el millor paper que tenia —comprat a París— i col·locada amb tota cura a la lleixa, adreçada a ningú en particular.

«Ningú» i jo teníem una relació molt estreta, a les acaballes de l'estiu de 1941.

Després d'una estona, a vegades, m'adormia. Però els somnis que m'assaltaven no serien aptes per a menors de vint-i-un anys. Segurament espantarien fins i tot un Conrad Veidt o un Max Schreck. Un cop em vaig despertar d'un somni tan vívid, horripilant i esgarrifós que se'm va disparar la pistola en incorporar-me al llit. El rellotge del dormitori —el rellotge de paret de noguera de ma mare— va quedar tocat de mort.

Altres nits, simplement passava l'estona ajaçat, tot esperant que la llum grisosa donés volum a les vores de la cortina polsosa i inaugurés la total buidor d'un dia més.

El valor ja no servia de res. Tampoc fer-se l'heroi. El continu interrogatori al qual sotmetia el meu miserable jo no produïa penediment, sinó més i més autoodi. A ulls d'un observador extern, jo era el mateix de sempre: Bernie Gunther, comissari d'investigacions criminals, de l'Alex. Però, en realitat, no era res més que una ombra del que havia estat. Un impostor. Un batibull d'emocions que només trobaven expressió en les dents serrades, el nus a la gola i una buidor de caverna ressonant a la boca de l'estómac.

Després del meu retorn d'Ucraïna, no només havia canviat jo: Berlín també ho havia fet. Estàvem a gairebé dos mil quilòmetres del front, però la guerra es respirava a l'ambient. No era cosa de la Royal Air Force britànica, la qual havia aconseguit —malgrat les vanes promeses del Teixó Hermann, que garantien que mai cap bomba anglesa cauria a la capital d'Alemanya— solcar

amb formes imprecises però igualment destructives els nostres cels nocturns. No, a l'estiu de 1941 les seves visites eren rares. Era Rússia qui alterava en aquells moments tots i cadascun dels aspectes de les nostres vides, des del que trobaves a les botigues fins a l'ús que feies del teu temps de lleure —feia poc que havien prohibit els balls—, passant per la manera de desplaçar-te per la ciutat.

«Els jueus són la nostra ruïna», proclamaven els diaris nazis. Però, a la tardor de 1941, ningú no es creia els eslògans de Von Treitschke. No quan hi havia una ruïna més evident i autoinfligida amb la qual comparar-los: Rússia. La campanya a l'Est ja perdía pistonada i, per culpa de Rússia i les necessitats preemptòries del nostre Exèrcit, Berlín semblava la capital d'una república bananera que s'hagués quedat sense bananes —i pràcticament sense res del que necessitava.

Es trobava poca o cap cervesa. Les tavernes i els bars van començar a tancar un dia per setmana; després, dos, i després, ple-gaven del tot. Passat un temps, només quedaven quatre bars a tota la ciutat on et poguessin servir regularment una gerra de cervesa. Tampoc no tenia gust de cervesa, quan n'aconseguies una. Aquella aigua agra, marró i salabrosa que agitàvem resignats dins les nostres gerres em recordava més aviat el líquid que emplenava els forats de morter i els tolls de la terra de ningú on en ens posàvem a cobert durant l'altra guerra. Per a un berlinès, allò sí que era una autèntica ruïna. Els licors més forts eren introbables, i tot plegat vol dir que era gairebé impossible emborratxar-se i evadir-se d'un mateix, fet que a certes hores de la matinada em portava a netejar la meva pistola.

El racionament de la carn també pesava sobre una població que havia elevat la salsitxa, en totes les seves varietats, a la categoria d'estil de vida. Se suposa que tocàvem a cinc-cents grams per setmana i persona, però, fins i tot quan hi havia carn, el més probable era que et donessin cinquanta grams a canvi d'un cupó de cent.

De resultes d'una mala collita, les patates van desaparèixer. I també els cavalls que estiraven els carros de la llet, però això no importava pas gaire, perquè no quedava llet a les lleteries. Només circulaven llet en pols i ous en pols, productes que tenien el gust de la pols que aixecaven les bombes de la RAF en caure sobre les nostres teulades. El pa tenia gust de serradures i molts juraven i perjuraven que allò era exactament el que era. Els cupons de roba només servien per adquirir el vestit nou de l'emperador i poca cosa més. No et podies comprar unes sabates noves i era gairebé impossible trobar un sabater que t'adobés les velles. Com la resta dels artesans, la majoria dels sabaters de Berlín eren a l'Exèrcit.

Abundaven els succedanis i els productes de dubtosa qualitat. Els cordons se't trencaven quan provaves de lligar-los. Els botons acabats de comprar se't desfeien als dits quan volies cosir-los. La pasta de dents consistia en guix i aigua amb una mica de sabor a menta, i per afaitar-te era millor sumar-se a les cues del sabó que refiar-se de la pastilla trencadissa de la mida d'una galeta que et donaven per a la higiene personal. I havia de durar tot un mes! Fins i tot els qui no eren membres del Partit començaven a fer una mica de tuf.

Amb tots els tècnics a l'Exèrcit, no quedava ningú que s'ocupés del manteniment dels tramvies i els autobusos i, com a conseqüència d'això, línies senceres —com ara la número 1, que baixava per Unter den Linden— estaven fora de servei. A més, s'havien endut la meitat dels trens de Berlín per donar suport logístic a la campanya de Rússia, carregats amb tota la carn, les patates, la cervesa, el sabó i la pasta de dents que a casa ens mancaven.

I no només es descuidava la maquinària. Miressis on miressis, veies parets i fustes amb la pintura escrostonada. Els poms de les portes se't quedaven a les mans. Les canonades i les calefaccions s'espatlaven. Les bastides dels edificis danyats per les bombes no es retiraven mai perquè no quedaven ensostradors per acabar les reparacions. Naturalment, les bales funcionaven perfectament,

com sempre. La munició alemanya sempre ha estat de primera. Puc donar fe de l'excel·lència contínua de la munició i de les armes que la disparaven. Però la resta estava trencat o fet un nyap o era un succedani. Tot estava tancat o era inaccessible o escassejava. I el bon humor, com les racions, era el que més escassejava. L'ós negre de mirada amenaçant de l'escut de la ciutat començà a assemblar-se al berlinès mitjà, que grunyia als altres viatgers del tren de l'S-Bahn o que esbroncava el carnisser indiferent que li acabava de donar la meitat del bacó que li pertocava segons la cartilla, o bé que amenaçava els veïns del seu edifici de parlar amb un peix gros del Partit que vindria i arreglaria les coses.

Les enrabiades més fulminants potser eren les que es produïen a les inacabables cues del tabac. La ració era de només tres Johnnies al dia, però si eres prou valent per fumar-te'n un, entenies per què Hitler no fumava: tenien gust a torrada cremada. En ocasions, la gent es fumava el te, suposant que en pogués aconseguir, però, en tal cas, sempre era preferible abocar-hi aigua bullent i beure-te'l.

Al quarter general de la policia, situat a Alexanderplatz —zona que coincidia amb l'epicentre del mercat negre de Berlín, un mercat que, malgrat les severes sancions imposades als qui eren enxampats, era l'única cosa de la ciutat que prosperava—, la carestia de petroli ens afectà gairebé tant com la de tabac i alcohol. Havíem de desplaçar-nos als escenaris dels crims en tren o en autobús i, quan no funcionaven, tocava anar-hi caminant, sovint en plena apagada general de llums, una circumstància no exempta de risc. Gairebé un terç de les morts accidentals a Berlín eren atribuïbles als talls de llum. No es pot dir que els meus col·legues de la Kripo estiguessin gaire interessats a inspeccionar escenaris de crims o a resoldre qualsevol cosa que no fos la sempiterna qüestió de com trobar un proveïdor de salsitxes, cervesa i cigarretes. A vegades bromejàvem sobre com els delictes estaven baixant: ningú no robava diners per la simple raó que no hi havia res a les botigues en

què gastar-se'ls. Com la majoria de les bromes que corrien per Berlín a la tardor de 1941, aquesta resultava més divertida en tant que verídica.

Naturalment, encara es produïen molts furtus: cupons, roba, petroli, mobles —els lladres en feien llenya—, cortines —la gent en feia roba—, els conills i conillets d'Índies que la gent tenia als balcons per tenir carn fresca... Qualsevol cosa que se't passés pel cap era susceptible de ser robada pels berlinesos. A més, a causa dels talls de llum, es produïen crims greus i violents, si et paraves a buscar-los. Les apagades eren ideals per als violadors.

Durant una temporada, vaig reincorporar-me a Homicidis. Els berlinesos es continuaven matant els uns als altres, i no passava un dia que jo no trobés ridícul el fet de seguir-me preocupant d'aquestes coses, sobretot sabent el que sabia sobre el que succeïa a l'Est. No passava un dia que no recordés la visió de jueus i jueves d'edat avançada conduïts a la força a les fosses on els liquidaven escamots d'execució formats per SS borratxos i riallers. Amb tot, mantenia les formes d'un autèntic detectiu, malgrat que sovint em sentia com qui intenta apagar un foc d'encenalls quan, a la cantonada, tota una ciutat es consumeix entre les flames.

Fou investigant diversos homicidis pel setembre de 1941 que vaig descobrir nous mòbils per a l'assassinat que no figuraven als manuals de jurisprudència. Mòbils arrelats en les noves i pintoresques circumstàncies de la vida berlinesa. El pagès de Weissen-see que embogí a força de beure's un rudimentari vodka casolà i assassinà el carter amb una destrat. El carnisser de Wilmersdorf que fou apunyalat amb el seu propi ganivet per un guàrdia de refugis antiaeris arran d'una discussió sobre una minsa ració de bacó. La jove infermera de l'Hospital Rudolf Virchow que, a causa de l'extrema manca d'habitatges a la ciutat, enverinà una vella conca de seixanta-cinc anys de Plotzensee per quedar-se la seva habitació, que estava més ben equipada. O aquell sergent de les SS retornat de Riga que, acostumat als assassinats massius que es

produïen a Letònia, es carregà a trets els seus pares perquè no trobava cap raó per no fer-ho. Tanmateix, la majoria dels soldats que tornaven del front oriental amb impulsos assassins optava per suïcidar-se.

Jo mateix ho podria haver fet, si no hagués estat per la consciència que no em trobarien a faltar gens i que molts d'altres —sobretot jueus— miraven d'aferrar-se a una vida que els oferia molt menys del que jo tenia. En efecte, a les acaballes de l'estiu de 1941, foren els jueus i el que estava passant el que em tragué del cap la idea de matar-me.

Naturalment, els assassinats de l'antiga escola berlinesa, els que abans feien vendre els diaris, encara es cometien. Els marits seguien matant les seves dones com abans. I, de tant en tant, una dona matava el seu marit. Pel que jo havia observat, la major part dels marits assassinats —abusadors amb la mà i la llengua molt soltes— s'ho havia buscat. Mai no he pegat una dona sense el seu consentiment previ. I les prostitutes seguien sent degollades i apallissades fins a la mort, com abans. Però no només les prostitutes. L'estiu anterior al meu retorn d'Ucraïna, un criminal sexual anomenat Paul Ogorzow es declarà culpable de la violació i l'assassinat de vuit dones i de la temptativa d'assassinar-ne almenys vuit més. La premsa popular li posà el sobrenom de *l'Assassí de l'S-Bahn*, perquè la majoria de les agressions es produí en trens o a prop d'estacions de l'S-Bahn.

Fou aquest detall el que em va fer pensar en Paul Ogorzow quan, una negra nit de la segona setmana de setembre de 1941, em van demanar que anés a inspeccionar un cadàver que havia estat trobat prop de les vies, al tram que uneix les estacions del Pont de Jannowitz amb Schlesischer. En plena apagada, ningú no sabia dir del cert si el cadàver pertanyia a un home o a una dona, fet que esdevé més comprensible si es té en compte que un tren l'havia envestit i li mancava el cap. Les morts violentes gairebé mai no són pulcres. Si ho fossin, no caldrien detectius. Però aquesta era la

carnisseria més gran que havia vist des de la Gran Guerra, quan una mina o un obús reduïen les persones, en un segon, a un garbuix sangonent de roba i ossos. Potser això explica per quin motiu vaig ser capaç de mirar-m'ho amb tanta fredor. Així ho espero. L'alternativa —pensar que les meves experiències recents al gueto de Minsk m'havien insensibilitzat davant el patiment humà— era massa dolorosa per plantejar-me-la.

Els altres detectius que investigaven el cas eren Wilhelm Wurth, un sergent que talla el bacallà al circuit esportiu policial, i Gottfried Lehnhoff, un inspector que havia tornat a l'Alex després de passar una temporada retirat.

Wurth formava part de l'equip d'esgrima. L'hivern anterior havia competit en el certamen d'esquí de Heydrich representant la policia d'Alemanya i havia guanyat una medalla. Wurth també hagués hagut de servir a l'Exèrcit, si no arriba a ser un any o dos massa gran. Fet i fet, era molt útil tenir un home com ell al costat durant una investigació, no fos cas que la víctima hagués esquiats pendent avall fins a clavar-se un floret. Era prim, silenciós, amb unes orelles com batalls i un llavi superior tan frondós com el bigoti d'una morsa. Era un rostre que s'adeïa amb el d'un detectiu dels actuals cossos de la policia de Berlín, però no era tan estúpid com semblava. Vestia una senzilla jaqueta creuada, portava un gruixut bastó i li agradava rosegar el broquet d'una pipa de fusta de cirerer que gairebé sempre estava buida però que encara feia olor de tabac.

Lehnhoff tenia el coll i el cap en forma de pera, però no era verd. Com molts policies, havia anat tirant de la seva pensió, però amb tants agents joves enrolats als batallons policials del front oriental, s'havia reincorporat al cos per trobar un acollidor raconet a l'Alex. La petita insígnia del Partit que duia a la solapa li permetia no haver-se d'escarrassar gaire en tasques policials.

Vam enfilar Dircksen Strasse en direcció sud, fins al Pont de Jannowitz, i després vam resseguir la via de l'S-Bahn que trans-

corre elevada sobre del riu. La lluna era clara i la major part del temps no calia encendre les llanternes que portàvem. Amb tot, ens sentíem més segurs si les enceníem quan la via feia un tomb en direcció a les fàbriques de gas de Holtmarkt Strasse i a l'antiga fàbrica d'enllumenat de Julius Pintsch. No hi havia tanca de seguretat i corríem el risc de caure i trencar-nos el coll.

Quan passàvem per sobre de les fàbriques de gas, vam toparnos amb un grup de policies regulars i treballadors ferroviaris. A l'extrem de la via, podia entreveure's la forma d'un tren aturat a l'Estació Schlesischer.

—Sóc el comissari Gunther, de l'Alex —vaig dir. No calia ensenyar-li el tros de plàstic que em feia de placa—. Ells són l'inspector Lehnhoff i el sergent Wurth. ¿Qui ha donat l'avís?

—Jo, senyor —un dels policies va fer un pas endavant i em saludà—. Sergent Stumm.

—Suposo que no estaràs emparentat amb aquell —va dir Lehnhoff.

Un tal Johannes Stumm havia estat expulsat del cos policial pel Teixó Hermann perquè no era de la corda dels nazis.

—No, senyor —el sergent Stumm somrigué resignat.

—Digue'm, sergent —vaig preguntar—: ¿què et porta a pensar que això és un assassinat i no un suïcidi o un accident?

—Bé, és cert que tirar-se a la via del tren és la forma més corrent de matar-se avui dia —va dir el sergent Stumm—. Sobretot en el cas de les dones. Jo faria servir una pistola, si volgués suïcidar-me, però les dones no tenen tanta traça amb les pistoles com els homes. Pel que fa a la víctima, té totes les butxaques girades, senyor. No és una cosa que la gent solgui fer abans de matar-se. I un tren tampoc no sol prendre's la molèstia d'escorcollar les seves víctimes. Això descarta la hipòtesi de l'accident, ¿no ho creu?

—Potser algú altre l'ha trobat abans que tu —suggereixo— i l'ha afaitat.

—Potser algú de la bòfia —apuntà Wurth.

El sergent Stumm va fer bé d'ignorar aquell comentari.

—És poc probable, senyor. Estic força segur que he estat el primer a arribar a l'escenari. El conductor del tren veié algú a la via en accelerar sortint de Jannowitz. Clavà els frens, però, quan el tren s'aturà, ja era massa tard.

—D'acord. Fem-hi una ullada.

—No és una visió gaire reconfortant, senyor. Fins i tot a les fosques.

—Creu-me: he vist coses pitjors.

—El crec, senyor.

El sergent uniformat ens conduí per la via, tot aturant-se un instant per encendre la llanterna i il·luminar una mà separada del cos que era a terra. La vaig observar durant un minut, abans de seguir caminant cap a on ens esperava pacientment un altre agent de la policia, que era al costat d'un garbuix de robes esparracades i restes humanes que havien estat en el passat una persona. Durant un moment, em va semblar que m'estava observant a mi mateix.

—Mantén-lo il·luminat amb la llanterna mentre ens ho mireu.

El cos tenia l'aspecte d'haver estat devorat i regurgitat per un monstre prehistòric. Les cames rebregades amb prou feines es mantenien connectades a una pelvis inconcebiblement aplanada. L'home portava una granota blava d'obrer amb unes butxaques grans que, tal com el sergent havia dit, estaven girades cap enfora. També ho estaven les butxaques de la seva jaqueta de franel·la, ara convertida en un parrac llardós i rebregat. Al lloc on havia d'estar el cap, hi havia un arpó relluent i oscat fet d'ossos sangonents i tendons. Podia a merda buidada d'uns budells esclafats sota l'enorme pressió de les rodes de la locomotora.

—No em puc imaginar què ha vist que sigui pitjor que aquest pobre desgraciat —va dir el sergent Stumm.

—Jo tampoc —observà Wurth, i es girà fastiguejat.

—M'atreviria a dir que encara veurem moltes panoràmiques

interessants, abans no acabi aquesta guerra —vaig dir—. ¿Algú ha buscat el cap?

—He enviat un parell de nois a pentinar la zona —va dir el sergent—. L'un està mirant per la via i l'altre per allà baix, per si de cas ha caigut a la fàbrica de gas o al descampat.

—Em sembla que tens raó —vaig dir—. Té tota la pinta d'un homicidi. A part de les butxaques girades, hi ha la qüestió de la mà que hem vist.

—¿La mà? —intervingué Lehnhoff—. ¿Què té d'especial?

Els vaig conduir al llarg de les vies per donar una altra ullada a la mà mutilada, la qual vaig agafar i examinar amb les meves mans com si fos un artefacte històric o un *souvenir* que hagués pertangut al profeta Daniel.

—Em sembla que aquests talls als dits són d'ordre defensiu —vaig dir—, com si hagués interceptat el ganivet amb el qual algú provava d'apunyalar-lo.

—No sé com pots precisar-ho, després que un tren li hagi passat per sobre —va dir Lehnhoff.

—Perquè aquests talls són massa prims per haver estat causats per un tren. I observa la seva localització: al moll dels dits, entre el gros i l'índex. És una ferida defensiva de manual i sé del que parlo, Gottfried.

—D'acord —va dir Lehnhoff de mala gana—. Suposo que tu ets l'expert. En assassinats.

—Potser. Però últimament he tingut molta competència. Hi ha molts policies a l'Est, policies joves, que saben molt més sobre assassinats que no pas jo.

—No tinc manera de saber-ho —va dir Lehnhoff.

—Creu-me: allà creix tota una nova fornada d'experts policials —faig un silenci significatiu després d'aquest comentari abans de seguir parlant, amb molta cura i per salvar les formes—. Ho trobo tranquil·litzador, en ocasions, això de saber que hi ha tants homes de vàlua per reemplaçar-me, ¿oi, sergent Stumm?

—Sí, senyor —però vaig percebre un titubeig a la veu del sergent.

—Vine amb nosaltres —li vaig dir afectuosament. En un país on la mala hòstia i la petulància eren el pa de cada dia (Hitler i Goebbels peroraven tot el sant dia queixant-se de coses), la impertorbabilitat del sergent resultava reconfortant—. Tornem al pont. Ens anirà bé un parell d'ulls més.

—Sí, senyor.

—¿Què estem buscant, exactament? —la veu de Lehnhoff tenia un deix de cansament, com si trobés absurd seguir investigant aquell cas.

—Un elefant.

—¿Com?

—Alguna cosa. Proves. Quan ho vegem, ho sabrem —vaig dir.

Remuntant la via, vam trobar unes taques de sang a la travessa i algunes més a l'andana que estava davant d'aquell hivernacle ressonant que és l'Estació del Pont de Jannowitz.

A baix, algú que lliscava lentament amb una barca de riu per sota d'un dels múltiples arcs de maó vermell del pont ens cridà que apaguéssim les llanternes. Fou l'ocasió perfecta perquè Lehnhoff es posés a fer el gallet. Era talment com si hagués estat esperant el moment d'investir algú, sense importar qui.

—Policia! —cridà al de la barca. Lehnhoff era un altre alemany empenyat—. Estem investigant un assassinat aquí dalt, així que preocupa't de les teves coses, no sigui que baixi a escorcollar-te per pur plaer.

—És cosa de tots, si els bombarders anglesos veuen les vostres llums —va dir la veu, i no li faltava raó.

Wurth arrufà el nas, incrèdul.

—No ho veig gens probable. ¿I vostè, senyor? Fa molt que la RAF no s'endinsa tant a l'est.

—Segurament també tenen problemes d'abastiment de petroli —vaig dir.

Abaixant la llanterna a terra, seguïrem un rastre de sang que s'estenia per l'andana fins al lloc on semblava haver-se originat.

A jutjar per la quantitat de sang, devia haver estat apunyalat allà. Després, avançà a dures penes per l'andana fins a caure a la via. Es recuperà una mica, avançà un tros més i fou envestit pel tren que anava en direcció a Friedrichshagen.

—Fou l'últim —va dir el sergent Stumm—. El de la una.

—Per sort no el va perdre —va dir Lehnhoff.

Ignorant-lo, vaig consultar el meu rellotge. Eren les tres de la matinada.

—Bé, això ens dóna l'hora aproximada de la mort.

Vaig posar-me a resseguir la via davant de l'andana i, al cap d'un estona, vaig trobar a terra una cartilla de color verd clar de la mida d'un passaport. Era un document d'identificació laboral molt semblant al meu, però aquest era per a estrangers. A dins hi havia tota la informació que em calia sobre el mort: nom, nacionalitat, adreça, una fotografia i qui l'havia contractat.

—Una cartilla per a treballadors estrangers, ¿no? —va dir Lehnhoff mirant per sobre de la meva espatlla mentre jo estudiava les dades de la víctima il·luminant-les amb la llanterna.

Vaig assentir. El mort es deia Geert Vranken, de trenta-nou anys, nascut a Dordrecht, Holanda, treballador ferroviari voluntari, resident en un hostel de Wuhlheide. El rostre de la fotografia tenia unes faccions receloses, amb la barbeta partida i mal afaitada. Les celles eren curtes i els cabells li clarejaven per un cantó. Semblava que vestia la mateixa jaqueta de franel·la gruixuda que el cadàver, amb una camisa sense solapes cordada fins al coll. Mentre llegíem les dades sumàries de la curta vida de Geert Vranken, un altre policia ascendia per les escales de l'Estació Jannowitz sostenint el que, a les fosques, semblava una petita bossa rodona.

—He trobat el cap, senyor —ens informà el policia—. Estava en un teulat de la fàbrica Pintsch —aguantava el cap per l'orella,

una acció que, atesa l'escassetat de cabells, semblava la millor manera de portar un cap tallat de passeig—. No volia deixar-lo allà dalt, senyor.

—Perfecte. Has fet bé de portar-lo, noi —va dir el sergent Stumm i, agafant l'altra orella, va deixar amb cura el cap del difunt sobre l'andana de tal manera que quedà mirant-nos.

—No és una visió que es vegi tots els dies —va dir Wurth apartant la mirada.

—Hauries de fer un tomb per la presó de Plotzensee —vaig comentar—. He sentit dir que allà les destrals treuen fum.

—En efecte, és ell —va dir Lehnhoff—. L'home de la cartilla laboral. ¿No trobes?

—Hi estic d'acord —vaig dir—. I suposo que algú ha provat d'afaitar-lo. ¿Per què si no havia de regirar-li les butxaques?

—¿Mantens la teva teoria que es tracta d'un assassinat i no d'un accident? —em preguntà Lehnhoff.

—Sí, justament per aquesta raó.

El sergent Stumm va fer espetegar la llengua i es gratà la barba de tres dies.

—Ha tingut mala sort. I l'assassí també.

—¿Què vols dir? —vaig preguntar.

—Bé, si era un treballador estranger, no crec que dugués molts calés a les butxaques. És frustrant matar un home per robar-lo i descobrir que no porta res de valor. Vull dir que aquests infeliços no estan precisament ben pagats, ¿no?

—És una feina —protestà Lehnhoff—. Millor una feina a Alemanya que cap feina a Holanda.

—¿I de qui és la culpa? —va dir el sergent Stumm.

—No m'agraden aquesta mena d'insinuacions, sergent —va dir Lehnhoff.

—Deixa-ho córrer, Lehnhoff —vaig dir—. No és el moment ni el lloc d'entrar en discussions polítiques. Al capdavall, un home ha mort.

Lehnhoff remugà i donà uns copets al cap tallat amb la punta de la seva sabata, una acció que em va fer venir ganes de treure'l de l'andana a puntades.

—Bé, si algú l'ha assassinat, com diu el Herr comissari, probablement serà cosa d'un altre treballador estranger. Ja veuràs com no m'erro. En aquells hostals d'estrangers, es devoren com gossos els uns als altres.

—No el colpegis —vaig dir—. Els gossos coneixen la importància de fer-se un bon tip de tant en tant. Pel que fa a mi, si em fan triar entre cinquanta grams de gos i cinquanta grams de res, trio el gos sense pensar-m'ho.

—Jo no —va dir Lehnhoff—. El meu límit són els conillets d'Índies. Mai de la vida no menjaré gos.

—És fàcil dir-ho, senyor —va dir el sergent Stumm—. Però és difícil distingir les carns. Potser no ho sap, però els policies de la comissaria del zoològic han hagut d'establir patrulles nocturnes per culpa del fotimer de caçadors furtius que proven d'entrar-hi i endur-se els animals. Diuen que s'acaben d'endur un tapir.

—¿Què és un tapir? —preguntà Wurth.

—S'assembla una mica a un porc —vaig dir—. Així que, a hores d'ara, algun carnisser sense escrúpols estarà intentant fer-lo passar per un porc.

—Que tingui sort —va dir el sergent Stumm.

—No parlaràs seriosament... —va dir Lehnhoff.

—Les persones necessitem més coses per omplir el pap, a part dels discursos del Mahatma Propaganda—vaig dir.

—Amén —va dir el sergent Stumm.

—¿Així que et faries l'orni, si sabessis qui són els responsables?

—No sé què faria —vaig dir posant-me un altre cop en guàrdia. Potser tenia pensaments suïcides, però no era estúpid. Lehnhoff era el tipus de persona capaç de denunciar un col·lega a la Gestapo pel simple fet de portar unes sabates angleses. No em

venia gens de gust passar una setmaneta en una cel·la, allunyat de les comoditats de les meves sessions nocturnes amb la pistola—. Això és Berlín, Gottfried. Fer-nos l'orni no ens farà perdre el cap.

Vaig assenyalar el cap tallat que teníem als nostres peus.

—Ja veus que no m'equivoco.